

Klimaatadaptatie: slim kiezen

met
behulp van
MKBA

Wat is MKBA?

- Het is een vergelijking van alle huidige en toekomstige **welvaartseffecten** (*inclusief welzijn!*) van een project t.o.v. nulsituatie
- Het gaat over de voor- en nadelen van iedereen: **integrale afweging**

En duurzaamheid dan?

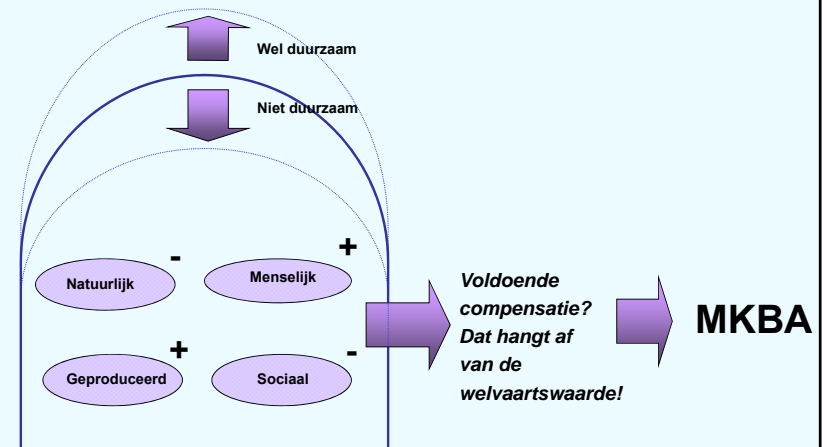
Duurzame ontwikkeling

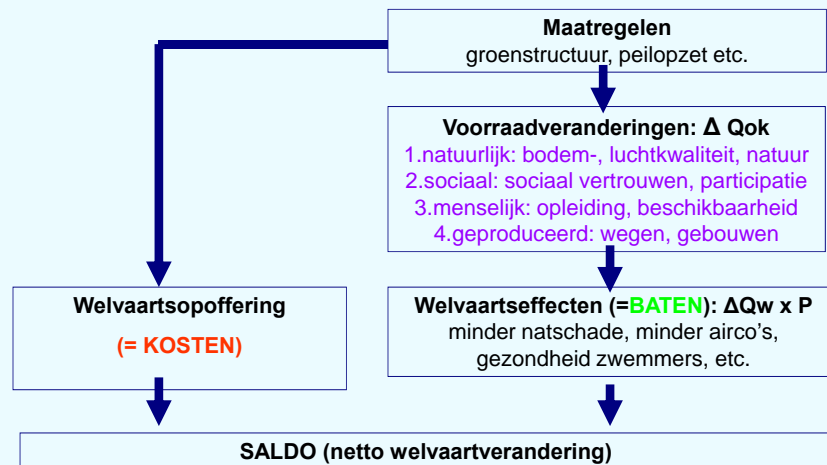
Brundtland, 1987: *“a development that meets the needs of the present generation without compromising the ability of future generations to meet their own needs”*

Duurzaamheid = in standhouding van het welvaarts-genererend vermogen van de kapitaalgoederen-voorraad van een land of regio

Wanneer is het duurzaam?

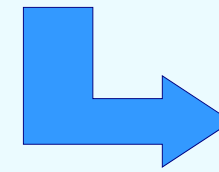

Hoe werkt MKBA?

Wat kun je met MKBA?

- toetsen op duurzaamheid
- voorkomen geld over de balk
- voorkomen onderinvestering
- juiste maatregelen kiezen

Kortom: slim kiezen

groenstructuur
gesloten watersysteem
open water graven
dijken
peilopzet

Ervaring tot dusver bij waterbeheer

- PKB Ruimte voor de Rivier
- Breebaartpolder
- Dijkversterkingen Lek & Nederrijn
- Beekdalherstel
- Zwakke schakels kust
- Haarlemmermeer & Wieringerrandmeer
- Deltametropool en Zuidplaspolder
- Verziltingsbestrijding Noordplaspolder
- Remming bodemdaling door omkering peilbeheer
- Etc.

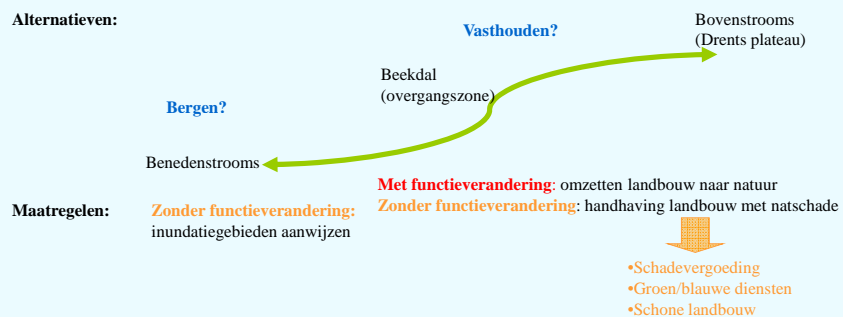
Stand van Zaken

- 2000** verankering 'MKBA-leidraad' in planproces ('MIT', later 'SNIP', 'FES' claims c.q. MIRT)
- 2004** 'Aanvulling OEI-leidraad waardering natuur, water, bodem'
- 2007** 'Batenkengetallenboek natuur, water, bodem, landschap', en meer natuurinclusieve MKBA's
- 2009** Verankering Batenkengetallenboek in 'MIRT'
- 2011** Al meer toepassingen door rijk, provincie, waterschappen, gemeenten
Breder toepassingveld

MAAR nog niet altijd gebruikt voor klimaatvraagstukken!

Casus 1: landelijk

MKBA Beekdalherstel: het keuzevraagstuk

Kenmerken van de alternatieven

Per alternatief is bepaald:

- hoeveelheid te bergen water bij midden klimaatscenario voor 2050: 9 milj. kuub (en 5 milj. kuub voor R&W-alt.)
- inundatiediepte: 0,1 tot 0,5 meter
- inundatieareaal: 9.000 tot 5.000 ha
- aantal te versmallen stuwen: 15 tot 27
- inrichtingsmaatregelen: hermeandering, winterbedverbreding, peilopzet feb-april, in/uitlaatwerken kades
- landbouwareaal uit produkten en/of met natschade

Kosten en batenposten

Stuwen versmallen
 Inrichting bergingsgeb.
 Onderh. bergingsgeb.
 Inrichting natuur
 Beheerskosten natuur
 Landbouwprod. verliezen
 Landbouw natschade

Vermeden natschade Meppel
 Groter veiligheidsgevoel
 Klimaatbescherming
 Vermeden droogteschade Ib
 Extra grondwatervoorraad
 Woongenot
 Recreatieve beleving
 Vermeden baggerkosten
 Bespaarde EHSkosten
 Koolstofvastlegging
 Niet-gebruikswaarde biodiv.

Overzicht van kosten en baten

Contante waarden in miljoenen euro over een oneindige periode bij 5,5 % interest

	Projectalternatief '100% vasthouden in beekdal'				5. Projectalternatief '100% bergen benedenstrooms'	6. Projectalternatief 'Reest en Wieden'
	1. Variant met functieverandering van landbouw naar natuur	2. Variant zonder functieverandering met acceptatie natschade of blauwe diensten	3. Variant zonder functieverandering met groene diensten	4. Variant zonder functieverandering met schone landbouw		
Kosten	318	7,4	107,5	28,2	8,9	181
Waterbaten	32+pm	1,5+pm	2,3+pm	1,5+pm	1,5+pm	19+pm
Natuurbaten	40+pm	0	+pm	+pm	0	29+pm
Totale baten	72+pm	1,5+pm	2,3+pm	1,5+pm	1,5+pm	48+pm
Saldo (baten-kosten)	-246+pm	-5,9+pm	-105,2+pm	-26,8+pm	-7,5+pm	-133+pm

Gevoeligheid voor PM posten

Benodigde betalingsbereidheid per huishouden voor gevoel van veiligheid

	Benodigd eenmalig bedrag per huishouden in euro
1. Projectalternatief '100 % vasthouden in beekdal' Variant met functieverandering van landbouw naar natuur	17.450
2. Projectalternatief '100 % vasthouden in beekdal' Variant zonder functieverandering met acceptatie natschade of blauwe diensten	423
3. Projectalternatief '100 % vasthouden in beekdal' Variant zonder functieverandering met groene diensten	7.513
4. Projectalternatief '100 % vasthouden in beekdal' Variant zonder functie-verandering met schone landbouw	1.917
5. Projectalternatief '100% bergen benedenstrooms'	534
6. Projectalternatief 'Reest en Wieden'	9.463

Bevindingen en conclusie

- alt. 2 en 5 kunnen positief saldo hebben als de baten van veiligheidsbeleving worden meegeteld
- alternatieven met natuurontwikkeling duurder dan alternatieven zonder, ondanks grote natuurbaten
- veiligheidsbaten wegen niet op tegen kosten: ook niet als de inundatiefrequentie 5 maal hoger wordt

Grote maatregelen

voor problemen die voorlopig klein zijn:

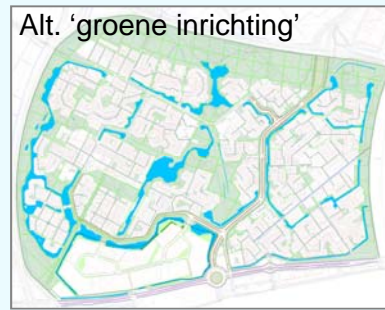
geen slim idee!

Casus 2: stedelijk

MKBA Groenvoorziening Lindenholt

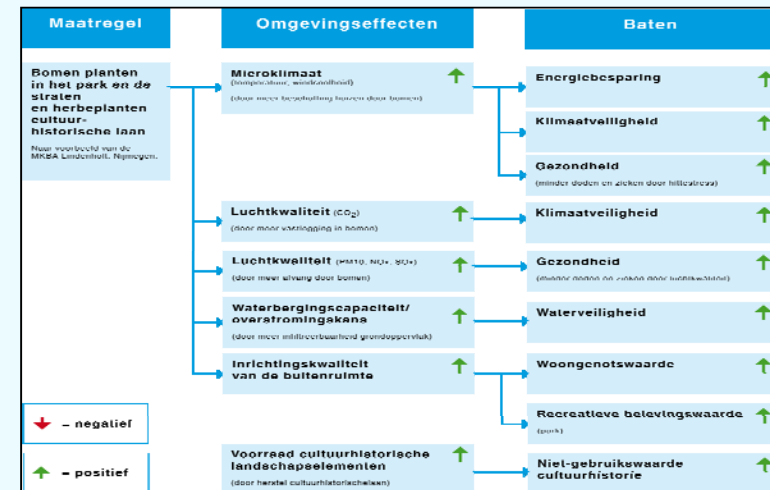
Alt. 'versteende inrichting'

Alt. 'groene inrichting'

Bestaand groen krijgt:
- groen grid
- groene filters langs wegen, vaarweg

Van maatregel naar baat

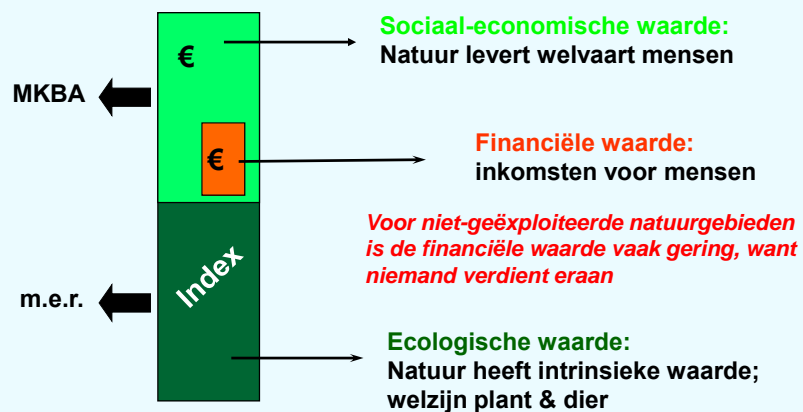
Conclusies

- Groene alternatief had positief saldo, grijs negatief
- **Kosten aanleg en beheer groen lager dan grijs**
- Groot probleem geeft grote baat, klein probleem geeft kleine baat
- Veel mensen (=stad) zorgt voor hoge baten

Stellingen

1. We moeten nu al klaar zijn voor klimaat verandering in 2050
2. Als een maatregel niet te onderbouwen is met welvaart voor mensen, dan maar met welvaart voor planten en dieren

Kern van de Handreiking : de drie waarden van het natuurlijk milieu

Kentallentabellen: voorbeeld Natuur

Natuurtype	Bos		Grasland		Heide		Riet&ruigte		Weiland	
	kwantiteit	prijs	kwantiteit	prijs	kwantiteit	prijs	kwantiteit	prijs	kwantiteit	prijs
Welvaartseffecten										
Baten										
<i>Externe effecten:</i>										
Houtproductie	ton/ha/j	€/ton					kg/ha/j	€/kg		
Rietproductie									# ha	€/ha/j
Voedselproductie										
Nutriëntenzuivering (N + P)							kg N/ha/j	€ 2,2/kg		
Metalenbinding							kg Cd/ha/j	€/kg		
Koolstofvastlegging	1,9-3,6 ton C/ha/j	€63/ton C			zeer gering		6,8 ton C/ha/j	€63/ton C		
Preventie bodemerrosie	kuub/ha	€/kuub zand								
Recreatief product	# bezoeken/ha	uitgaven/bezoek								
Recreatieve beleving	# bezoeken/ha	reiskosten/bezoek								
Woongenot	# woningen	meerwaarde/woning								
Kennis voortbrenging	# huishoudens	wtp per hh								
Niet-gebruikswaarde (behoud biodiversiteit)	# huishoudens	wtp/hh								
Kosten										
Investeringsen	# ha	Grondprijs/ha								
Onderhoud	# ha	Beheerskosten/ha			idem		idem		idem	